

**DRŽAVNO SELEKCIJSKO TEKMOVANJE S PODROČJA
SLOVENŠČINE ZA CANKARJEVO PRIZNANJE
2023/2024**

NEVIDNI SVETОВI

- 3. in 4. letnik – gimnazijski programi**
- 3. in 4. letnik – srednji strokovni programi**
- 1. in 2. letnik – poklicno-tehniški programi**

Drago Jančar: *To noč sem jo videl in Severni sij*

NAVODILA ZA PISANJE RAZLAGALNEGA SPISA

Čas pisanja: 90 minut

Posledica sledi vzroku
(latinski pregovor)

S pomočjo priloženih esejističnih odlomkov (gl. prilogi 1, 2) ter ustreznih motivov iz obeh romanov nakažite del Jančarjeve ustvarjalne poetike. Se strinjate z zapisom, da Jančar vse življenje piše eno samo besedilo?

Jani Virk je zapisal, da je v romanu *To noč sem jo videl* Jančarjeva »prava« zgodovinska resnica nevtralna, »metafizična«, nepolitična, neideološka ... Ali se s kritičnim zapisom strinjate? Svoj odgovor utemeljite. Pojasnite tudi, kako na vaše mnenje vplivajo izbor in vloga pripovedovalcev ter zgodovinsko ozadje romanov.

Komentirajte razplet obeh romanov (Jerankova in Erdmanova zgodba) in se opredelite do zapisa dijaka K. H., da svoje občutje ob branju lahko primerja samo s pesmijo Daneta Zajca (gl. priloga 3).

Presodite, kateri roman je za vas prepričljivejši. Svoje razmišljanje povežite z latinskim pregovorom v naslovu.

Želimo Vam uspešno pisanje.

OBRNITE LIST.

Priloga 1

Novodobna politična korektnost (...) v zadnjem času vse bolj posega tudi na področje umetnosti. Marsikateri sodobni avtor, tudi podpisani, je že doživel, da so mu v kritikah prali glavo zaradi njegovega »nasilnega« jezika, »odnosa do žensk«, »nihilizma« do verskih vprašanj itd., kakor da vsak mačist, kriminallec ali nihilist v njegovih zgodbah ni nič drugega kot avtorjev alter ego; ti si ga ustvaril, torej je v tebi ali pa si vsaj odgovoren zanj. Prepričanje, da literarna umetnost ne more ostati otok, na katerem bodo še naprej razsajale moralne bolezni sodobnega sveta, se je tako razširilo, da so se ponekod odločili za preventivne ukrepe.

(Drago Jančar: *Pisateljevi ugovori zoper politično korektnost*, str. 37.)

Priloga 2

Jaz sem za tisti nastop v Varšavi izbral misel Witolda Gombrowicza: Umetnost ljubi veličastje, hierarhijo, fevdalizem, absolutizem, medtem ko hoče demokracija enakost, toleranco, odprtost in bratstvo. (...) In toliko opevana in pričakovana demokracija je na koncu skoraj vselej stvar pragmatikov in mediokritet, skozi volitve se običajno v politični esteblišment prebijejo ljudje povprečnih, le redko izjemnih intelektualnih sposobnosti. In s tem ni nič narobe. Toda umetnost, literarna umetnost ima svoja notranja pravila, hierarhijo, fevdalizem.

(Drago Jančar: *Pisanja in znamenja*, str. 38.)

Priloga 3

Potem hočeš izreči besedo.
Ampak usta so polna pepela.
In namesto besede se skotali
kepa pepela med saje
v tvoje grlo.
Zato odvržeš zarjaveli ključ.
Potem si narediš nov jezik iz zemlje.
Jezik, ki govori besede iz prsti.

(Zajc, D.: Kepa pepela, dostopno na <https://www.lyrikline.org/sl/pesmi/kepa-pepela-1379>)